

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

5(1). Kongre'nin yolundan
komünist partisiyle silahlan!
Yıl:11, Sayı:297, 6 Ocak 1986

GENÇLİK EKİ

Gençlik siyasal savaşımda yerini alıyor.

Gençlik halkımızın geleceğidir

Türkiye'de gençlik nesnel olarak burjuvazinin dostu olamaz. Burjuvazinin gençliğe güvenmemesi, ondan kuşku duyması çok doğaldır. Bu yüzden burjuvazinin gençliği sevmediği doğrultusunda bir eleştiri, varolan örgütlenmelerin devrim savaşımından kopartılmasına yol açar.

Geçtiğimiz yıl Birleşmiş Milletler tarafından Gençlik Yılı olarak ilan edilmişti. Her ülkede buna yönelik çeşitli çalışmalar yapıldı, bu yıl dolayısıyla gençlik sorunları daha sık bir biçimde gündeme getirildi.

Bu genel görünüm, Türkiye için de geçerli oldu. Ama emperyalizmin zayıf halkası olan bir ülke için "Gençlik Yılı etkinlikleri" sürecinde ortaya çıkan gençlik sorunları, varolanın çok küçük bir bölümünü aşamadı. Bunlar da eksik ve çarpık yansıtıldı.

Burjuvazi, Gençlik Yılı'nı fırsat bilip "gençlik çalışması" yapmaya kalkıştı. Evrenli, Özallı, YÖK'lü Gençlik Yılı açış ve "kutlama" toplantıları yapıldı. Televizyon her ilde valinin başkanlığında düzenlenen "ağırbaşlı" gençlik toplantıları, "gençliğin sorunları" panellerini özenle yansıttı. Hep şunların propagandasını yaptılar:

1. Gençlik önemlidir, biz gençliğe düşman değiliz, ama gençlerin kanı kaynar, büyüklerin yol göstericiliğine ihtiyaçları vardır. "Bize güvenin!"

2. Gençliğin sorunları olduğunu biliyoruz. Bunları ancak biz çözebiliriz. Bağırıp çağırarak birşey elde edilemez. Bu yöntem aranıza sızmış olan komünistlerin taktiğidir. "Bekleyin, sorunları çözeceğiz!"

Tüm bunların içinde burjuvazinin bile inkar edemediği "gençliğin sorunları olduğu" gerçeği dev bir buzdağı gibi yansıyordu. Burjuvazi bu sorunların siyasal boyutta olmadığını vurgulamaya özen gösterdi. Ayrıca sorunları nicelik ve nitelik olarak kırpıp kırpıp "hallolabilir" düzeyde sunmaya özen gösterdi.

Oysa Türkiye'de gençlik bir kez, nüfusuyla, Türkiye nüfusunun neredeyse yarısıdır. Gençliğin içindeki işçi, köylü (klasik anlamıyla köylü değil, kırsal alanlarda yaşayan gençlik) öğrenci gençlik ayrımına girmeden toplam olarak bu niceliksel görüntü bile, tek başına, gençliğin Türkiye açısından ne denli önemli olduğunu, buna bağlı olarak, gençliğin sınıf savaşı içinde yer almasının ne denli kaçınılmaz olduğunu kanıtlar.

Köylerde yaşayan gençlik, tüm kır emekçileri gibi genel olarak uygulanan düşük taban fiyatıyla, tarım girdilerinde sanayiye oranla daha az sübvansiyon kullanılması ve girdilerin pahalı olması vb. nedenlerle ağır bir ekonomik yük altındadır. 12 Eylül'den önce özellikle göreceli olarak ileri bir tarımcılığın görüldüğü yörelerde yaygın olan kooperatif örgütlenmesi, köylerdeki siyasal hareketliliğin de odağı olmuş, özellikle köylü gençlik için platform oluşturmuştu. Bu nedenle çeşitli kırsal bölgelerde, bölgeye göreceli olarak daha ileri bazı militan çıkışlar gerçekleşmişti.

Ara dönemin çelişkili süreci içinde, köylerde gençlik henüz yerel ya da merkezi hiçbir örgütlenme içine girmemiştir. Ancak özellikle 1985 yazında tarımda yaşanan ağır bunalım, tarlada çürüyen milyonlarca ton yiyecek, devletin üreticiye borçlarını ödememesi, durum böyleyken tarımın altın yılının yaşandığının söylenmesi, vb. elbette somut bir birikim yaratmıştır. Nitekim Özal'ın bazı gezilerinde gençler yolunu kesip, sıkıştırıcı sorular sordular.

Öte yandan özellikle kırsal alanda polis ve jandarma baskısı, sıkıyönetimin kaldırılmasına paralel biçimde arttırılmıştır. Dizginleri elinden kaçırmama kaygısı içindeki burjuvazi örneğin bir Şebinkarahisar'da eylülde ve aralıkta iki kez tekrarlanan, basına ve Meclis'e geniş şekilde yansıtılan işkence olayıyla korku uyandırarak kırsal alanda devrimci savaşımın yükselişine engel olma isteğini açığa vurmuştur. Ancak korku değil! daha çok kızgınlık yaratabilmiştir.

Kentlerde yaşayan gençlik aslında işçi ve öğrenci gençlik olarak ikiye ayrılır ancak 85 Türkiyesi'nde kentlerdeki işsiz gençler herhalde bir üçüncü gurubu oluşturmaktadır. İstatistiklerin güvenilmezliği bir yana, "işsizlik" kavramına ilişkin bazı kelime oyunlarıyla işsizlik oranı "aşağıya çekilmek" istendiği için, işsizlerin ve genç işsizlerin sayısını doğru saptamak pek olanaklı görünmüyor. İşsiz gençler ya işportacılık, minübüs muavinliği, pazarcılık, hamallık, vb. işlerde boğaz tokluğuna çalışmaya ya da kelimenin tam anlamıyla boş gezmeye itiliyorlar. Özellikle büyük kentlerde işsiz gençlerin içine itildikleri kötü koşullar, çoğu zaman, "adi suçlar" diye nitelenen olaylara varıyor. Gerçekte en "adi suç", bu düzenin gencecik insanları işe yaramaz gibi bir kenara atmasıdır.

Öğrenci gençlik tüm zayıf halkalarda olduğu gibi Türkiye'de de toplumun en politize kesimleri arasındadır. Özellikle üniversite gençliği faşizmin çözülmesiyle kaçınılmaz biçimde genişleyen olanaklardan ve esnekliği artan siyasal yaşamdan en iyi biçimde yararlanmasını bildi. Öğrenci dernekleri olgusu bu konuda öğrenci gençliğin gösterdiği sürekli, ısrarlı tavrın kanıtıdır.

Üç büyük kentte belli başlı tüm fakültelerde, şu anda ya bir öğrenci derneği kurulmuş durumda ya da hazırlık aşamasında. Öğrenci derneği konusunda burjuvazi olmadık engellemeler çıkardığı, binbir türlü bürokratik cambazlık yaptığı halde, geniş boyutlarda süren ve bu yıl iyice hızlanan bu örgütlenmenin önüne geçemiyor. Üstelik bu engellemeler de birer savaşım konusuna dönüşüyor. En son Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği kurucuları, rektörden yazılı izin isteme koşulunun keyfi bir uygulama olduğunu ileri sürerek, Ankara Valiliği hakkında dava açtı.

Üniversite gençliğinin acil sorunlarının ulaştığı düzeye baktığımızda bu hareketliliğin ne denli nesnel koşullar temelinde yükseldiğini görüyoruz. YÖK ve getirdiği tüm sonuçlar, harçlardan, okuldan yığınsal atmalara, tek tipleştirilen ve kalitesizleştirilen eğitime varana dek tümü eğitimi bir ilerleme değil bir gerilim aracına dönüştürmüştür. Üniversite gençliği ancak buna karşı savaşarak ilerleyebilmektedir.

İşçi gençliğin karşı karşıya olduğu sorunlar da, diğer gençlik kesimlerinde olduğu gibi iki yönlüdür. Hem ekonomik hakları, hem siyasal hakları ağır bir biçimde dumura uğratılmış durumdadır. Örneğin 10 yıl işçilik yapmamış olanların sendika yöneticiliği yapamaması, işçi gençlerin sendika yönetimine gelmelerine engel olmaya çalışan yasal önlemlerden biridir. Öte yandan küçük işyerlerinde çalışan genç işçilerin ve çırakların sendikalaşma hakkı hiç yoktur.

İşçi hareketinin ileri, militan kadrolarının işçi gençlik içinden yetiştiği gerçeği 1970'lerde bir kez daha kanıtlanmıştır. 1980 sonrasında ağırlaştırılan sendikal yasalar, iş koşulları ve yakıcı ekonomik sorunlar karşısında, yine işçi gençliğin konumu belirleyici öneme sahiptir. İşçi gençlik tüm baskılara karşı hareketlenen sendikal savaşım içinde şimdiden öne çıkmaktadır.

Bir de sayıca bu çeşitli gençlik kesimlerinden küçük olmakla birlikte, siyasal açıdan büyük anlam ifade eden bir gençlik kesimi var: Hapishanelerdeki tutuklu, hükümlü gençler. Bu gençler hapishaneye kapatmanın devrimci ruhu söndürmeye yetmediğini, yetemeyeceğini canlı olarak kanıtladılar.

Bu devrimci gençler, gösterdikleri direniş ve kararlılıkla, "Pişmanlık Yasası" gibi taktikleri boşa çıkararak, devrim davasından vazgeçmeyerek Türkiye devrimci hareketinin ve gençliğinin onuru ve kavga sembolüdürler.

Çeşitli gençlik değerlendirmeleri

Gençlik, gençlik sorunları hem tüm siyasal hareketlerin birşeyler söylemeye, üretmeye çalıştıkları ana konulardan biri, hem de sınıf savaşımı açısından önemli bir örgütlenme alanıdır. 1980 sonrasında birkaç legal gençlik dergisi yayınlandı, bazıları sonradan kapatıldı, bazıları hâlâ çıkıyor. Biz genel bir bakış sunmak amacıyla iki dergiyi, *Yarın*'ı ve *Yeni Gündem*'i seçtik.

Bu iki dergide gençlik ve örgütlenmesi sorunu hem birbirinin karşıtı olmaları açısından, hem de günümüzde en yaygın iki anlayışın temsilcileri olmaları nedeniyle incelenmeye değer.

"Ülkemiz gençliği ağır sorunlar altında yaşıyor. 'Üniversitelerinde özerkliğin olmadığı, hapishanelerin gençlerle tıklım tıklım olduğu, işsiz genç sayısının gittikçe kabardığı, gençlerin tüm sosyal-kültürel etkinliklerden uzak tutulup kahve köşelerine itildiği, *herşeyden önemlisi ona kuşkuyla yaklaşılan ve bir dönemin sorumlusu sayılan* gençliğin her yönden kısıtlandığı bir ülkede' yaşıyoruz. Yüksek öğrenim paralı, 40 bin genç üniversiteden atılmak isteniyor, öğrenci dernekleri engellenmeye çalışılıyor, asgari ücret çağdışı düzeyde, zamların ardı arkası kesilmiyor, yozlaşma her alanda körükleniyor, gericilik ciddi bir tehlike boyutlarına ulaştı, sendikal haklar pratik anlamda yok edilmiş durumda, yüzlerce idam kararı onay bekliyor, genel af istemi kulak ardı ediliyor, her yerde siyasal baskılar, yasadışı ve keyfi uygulamalar...

"Bu koşullar altında yaşayan gençlik ise ekonomik ve siyasal alanda alınan bütün kararlarda dışlanmıştır. 'Gençlik soyutlanmak istenen, *güvenilmeyen bir kitle*.' Üstelik bunun da ötesinde — dahası, yaratılmak istenen güvensizliğin gerekçesi olarak — 12 Eylül öncesinden bir anlamda gençlik sorumlu tutulmakta, 'bu dönemin en ağır faturası gencin üzerine çıkarılmaktadır.' " (Erhan Cömert, *Yarın*, "Gençlik Yılı Biterken", Aralık 85) (abç)

Yarın dergisinden aldığımız bu uzun alıntıda yer alan tırnakların kime ait olduğu belirtilmediği için kaynağını bilmiyoruz ancak yazarın bunları onayladığı belli oluyor. Burada asıl önemli nokta "gençliğe kuşkuyla yaklaşılması"nı eleştiren, onun "güvenilmeyen bir kitle" olmasından yakınan anlayış. Gençliğin örgütlenmesi, demokratik haklar savaşımına giderek katılmaya çağrılması, karar alma mekanizmalarında yeralma amacıyla savaş vermesi gerektiği doğru şeyler ama burjuvazinin gençlikten kuşku duymasında gocunacak ne var, bunu anlamak zor.

Tam tersine burjuvazinin gençliğe güvenmemesi, ondan kuşku duyması çok doğaldır. Türkiye'de gençlik nesnel olarak burjuvazinin dostu olamaz. Şimdi bu temelde bir de gençlik içinde, özellikle üniversite gençliği bünyesinde yaygın bir örgütlenme arayışı içine girilmişken, *burjuvazinin gençliği sevmemesi* eleştirilirse, bu, varolan örgütlenmelerin devrim savaşımından kopartılmasına, burjuvaziye hoş görünme çabasına itilmesine yol açar.

Bu, gençliği, gençlik örgütlenmelerini sınıf savaşımından soyutlamaya çalışan sosyal demokrat görüşlerin bir başka ama oldukça yakın bir platformdan yankılanmış biçimidir. *Yarın*'da sosyal demokrasiye yaklaşan bu anlayışın bir başka yankısını daha örnekleyelim.

"Giderek gençler 'toplumsal yaşamın her alanına katılma, söz hakkına sahip olma ve bir baskı unsuru olabilme' zorunluluğunu kavramaya başladılar. ... Gençlik başlıca üç alana katılımı öngörüyordu. İlki, öğrenciler için öğrenci dernekleri. İşçi gençler için çırak dernekleri ve sendikalar biçimindeki mesleki sendikal örgütlenme. İkincisi, spor-sanat-kültür dernekleri, kulüpleri vb. biçimindeki bu alanlardaki katılım yolu. *Bir de 18 yaşa oy hakkı isteminde somutlaşan, siyasal yaşama katılım." (agy)* (abç)

Türkiye gibi genç bir toplumda Turgut Özal bile 18 yaşa oy

(Devamı sayfa 23'te)

IV. Program'dan

Gençliğimiz için şu haklar acil önem taşımaktadır:

1. Genç işçilere işyerinden ücretli izinle eğitim hakkı,
2. Eğitim ile endüstriyel üretimin kaynaştırılması,
3. Her düzeyde parasız eğitim, yaygın burs uygulaması, gençliğin ihtiyaçlarına yanıt verecek iyi ve ucuz yurt sağlanması,
4. Eğitimin gerici içeriğinden arındırılarak toplumsal gelişmenin gerekleri yönünde yeniden örgütlenmesi. Gençliğin eğitim planlamasına katılımı,
5. Üniversitelere tam özerklik verilmesi, seçimle oluşturulmuş öğrenci temsilciliklerinin öğrenim birimlerinin yönetimine doğrudan katılımı,
6. Tüm gençliğe ilk adımda orta öğrenim hedefi,
7. Gençliğin siyasal yaşama aktif katılımının önündeki engellerin kaldırılması ve seçme yaşının 16'ya, seçilme yaşının 18'e indirilmesi.
8. Gençlik için tüm ülkede yaygın spor ve kültür merkezleri ağının kurulması ve bu merkezlerin gençlerin seçeceği temsilcilerce yönetilmesi, gençlerin toplumsal hayatın tüm alanlarına aktif katılımının sağlanması,
9. Ailesini yitirmiş, ya da ailesiyle birlikte yaşamak istemeyen çocuk ve gençlerin tüm gereksinmelerinin devletçe karşılanması, geleceklerinin garanti altına alınması.

(IV. Program, s.52-53)

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

5(1). Kongre'nin yolundan komünist partisiyle silahlan!
Yıl:11, Sayı:297, 6 Ocak 1986

1986'nın ilk günü İGD'nin 10. kuruluş yıldönümüdür. Ve 1986 Türkiye'de gençlik hareketinin, gençlik örgütlenmesinin yükseleceği bir yıl olacak. Bu nedenle çoğunluğu yıllarca İGD'de çalışmış yoldaşların katıldığı bir açıkoturum düzenledik. Amaç İGD'nin yaptığı çalışmaları değerlendirmek, çalışmaların doğru ve eleştirilecek yönlerini ortaya koymak, eleştirilecek yönlerin nereden kaynaklandığını vurgulamak ve genel olarak gençlik hareketine ışık tutacak sonuçlara varmaktır. Açık oturumu iki bölüm olarak veriyoruz. Birincisi bu ekimizde yer alıyor. İkincisi bundan sonraki sayımızla birlikte çıkacak gençlik ekinde yer alacak. Açık oturuma Yürükoğlu yoldaşımız da katıldı. Ancak onun sözleri ikinci bölümde kaldı.

İGD ve gençlik örgütlenmesi-I

Hüseyin Demir: Yoldaşlar, 1985 Gençlik Yılı'ydı, 1986'nın ilk günü ise İGD'nin 10. kuruluş yıldönümüdür. Ve 1986 Türkiye'de gençlik hareketinin, gençlik örgütlenmesinin yükseleceği bir yıl olacak.

Bu söyleşi toplantısının amacı, 10. kuruluş yıldönümünde İlerici Gençler Derneği'nin (İGD) 1980 darbesine kadar yaptığı çalışmaları değerlendirmek, bu çalışmaların doğru ve eleştirilecek yönlerini ortaya koymak, eleştirilecek yönlerinin nereden kaynaklandığını vurgulamak ve genel olarak gençlik hareketine ışık tutacak sonuçlara varmaktır.

Toplantıda yoldaşlarımızdan, hem İGD içinde çalıştıkları alanla ilgili somut gözlemlerini, deneyimlerini aktarmalarını, hem de İGD çalışmasında ortaya çıkan pratik sorunlara yol açan ideolojik, siyasal nedenlere değinmelerini istiyoruz.

Aramızda, İGD'nin çalışmalarını, biri sendikal alandan, biri de bir başka gençlik örgütü içinden gözlemiş iki yoldaşımız da var. Verimli bir tartışma olacağını umuyoruz.

Nurten Kesin: Ben hem çalıştığım alanla hem de genel olarak İGD'nin tutumuyla ilgili birşeyler söylemek istiyorum.

İGD, genel olarak partinin oportünist siyasetinden farklı bir siyaset izlemiyordu. Ama gençliğin militan bir yapı taşıması nedeniyle, özellikle tabanın daha etkili olabildiği yerlerde daha militan bir çalışma içine girebildi. Bu etkinin görülmediği yerlerde ise daha pasif bir durumu oldu.

Benim, kendi çalıştığım bölgeyle ilgili acı gözlemlerim var. İnsanlar, devrimci durumun yaşandığı bir ülkede militan eylem istiyordu. Aktif olarak iş yapmak, eylemlerin içinde yer almak istiyordu. Bu istek yönlendirilmediği gibi bu tür istekler sol bulunuyordu. Militan savaşım isteyen gençlik çarçur edildi, törpülendi.

Ankara'da ise İGD örgütlenmesinin genel yapısına oranla daha militan bir çalışma vardı. Bence bu fark izlenen siyasetin değişik olmasından değil, Ankara'daki İGD tabanından kaynaklanıyordu.

Deniz Gür: Yoldaşın dediği gibi, ne kadar iyi niyetli bakarsak bakalım, TKP'nin oportünist siyasetinin İGD'de yarattığı olumsuzlukları görmemek mümkün değil. Ancak yer yer farklı tutumlar ortaya çıkabiliyordu.

Ankara İGD'yi daha militan olarak niteledi yoldaş. Daha farklıydı gerçekten. Örneğin Ankara'da komisyonlar düzeyinde yaptığımız toplantılarda, barışçıl geçiş, eylem birliği, anti-Maocu ilke vb. konularda canlı tartışmalar olabilmişti.

Bir de Ankara'yla İstanbul'un — diğer bölgeleri pek fazla bilmiyorum — önemli bir farkı olarak gördüğüm bir noktaya değinmek istiyorum. İGD genel olarak, üniversitelerde varolan derneklerin dışında, buralarda barınamadığı için ayrı

dernekler oluşturmaya gidiyordu. İlerici şunlar derneği, ilerici bunlar derneği gibi. Biz Ankara'da bu dernekler içinde kalabilmeyi, bu derneklerin demokratik mücadelesi içinde yer alabilmeyi, bazı derneklerde, örneğin Tıp-Der'de yönetimde olabilmeyi başarabilmiştik. Ama bunlar İGD merkezinin siyasetiyle belli anlamda çatışarak, onun dışında kalarak başarılmıştı.

Feride Çelik: Yoldaşların, İGD'nin genel siyasetinin doğrultusu konusundaki düşünceleri çok doğru. Gerçekten, özellikle partinin siyaseti sağa kaydıktan sonra İGD, İstanbul'da olsun, Ankara'da olsun, üyelerine CHP'yi umut olarak gösteriyordu. Bu CHP kuyrukçusu tutum pasifizmi getiriyordu.

Bir başka değinmek istediğim nokta İGD'deki "legal eylem" anlayışıdır. Örneğin afişlemeye çıkılırken eylemin legal bir eylem olduğu vb. anlatılıyordu. Sonra insanlar yakalanınca, —*Savaş Yolu* afişinde böyle olmuştu — legaldi, yakalanmayacaktı deniyordu.

Ayrıca birçok yerde Maoculara karşı mücadele faşistlere karşı mücadeleden daha çok öne çıktı. Birçok mahallede böyleydi. Örneğin İstanbul Hisarüstü'nde. Faşistlerle pek fazla dalaşmıyorduk ama Maocular oraya geldiğinde ciddi kavgalar çıkabiliyordu. Faşistler ise bir mahalleyi alıp götürdükleri halde onlarla çatışma söz konusu olmuyordu. Daha sonra Ankara'da daha farklı bir durum oldu ve İGD'ye çok saygınlık kazandırdı.

İGD'nin daha güçlü bir gençlik hareketi yaratma olanağı vardı. Ama tam o bunu yapabilir duruma geliyordu ki parti sağa kaydı ve partiden yayılan oportünizm bunu engelledi.

Muzaffer İstanbullu: Ben önce, İGD hareketi hangi ihtiyaçlara cevap vermek üzere çıktı sorusuna yanıt arayarak başlamak istiyorum.

O yıllarda, Portekiz'deki gelişmelerin, en başta da Vietnam devriminin utkusunun Afrika'da, Latin Amerika'da vb. yarattığı olumlu etkiler vardı. Türkiye'de ise 12 Mart döneminin ardından, işçi sınıfının ve gençliğin militan eylemleri yeniden yükselmeye başlamıştı. O dönemde işçi sınıfı olmadan, partisi olmadan devrim olmaz düşüncesi kafalara yerleşmeye başlamıştı.

Önce TSİP kuruldu ve ona bağlı olarak GSB hareketi ortaya çıtı. GSB, çok dar bir anlayışla kurulduğu ve örgütlendiği için Türkiye çapında gençlik yığınlarını kucaklayacak bir gençlik hareketi olamazdı ve olamadı.

Aynı dönemde kendisini eski Dev-Genç'in devamı olarak, THKP-C'nin devamı olarak gösteren bir Dev-Genç örgütlenmesi vardı. Ama bu eski Dev-Genç'in yerini tutmuyordu ve ortaya Kurtuluş gibi bir gurup, Akdeniz ve Karadeniz Dev-Genç ayrılması gibi olaylar çıkıyor ve gençlik alanında boşluklar olduğunu gösteriyordu.

Derken TİP kuruldu ve TSİP'in dolduramadığı boşluğu doldurmaya çalıştı. Ona bağlı olarak yeni bir gençlik örgütlenmesine gidilmek istendi. Sonradan İGD'nin kurucuları arasında yer alacak kişilerle birlikte *İleri* gazetesi çıkarılacaktı ki anlaşmazlık çıktı.

O dönemde, 1973 atılımının da etkisiyle parti, yani TKP, yığınlar tarafından ilgi duyulur ve aranır duruma gelmişti.

Gençlik hareketindeki boşluğu doldurmak ve bunu yeni bir platformda başarmak istemi vardı.

İleri gazetesinden kopan TKP yanlısı gençler Kasım 1975'te *İlerici Yurtsever Gençlik* gazetesini çıkarmaya başladılar. *İlerici Yurtsever Gençlik* "barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme" sloganlarıyla ortaya çıktı.

Ben *İlerici Yurtsever Gençlik* gazetesine ilk sayılarından itibaren katıldım. Cağaloğlu'nda küçük bir binası vardı. Başlarda pek bir yankı uyandırmamıştı. Ancak, özellikle sendikalarla, işçilerle işbirliği yaparak giderek etkisini duyurmayı başardı.

İGD'nin, bundan böyle de gençlik hareketinin dört elle sarılması, sahip çıkması, hiç bırakmaması gereken en önemli yanı, en büyük katkısı "yolumuz işçi sınıfının yoludur" anlayışını temel almasıdır. 1970 öncesinde gençlik örgütüne parti misyonu yüklemek ya da gençlik partisi yaratmak gibi düşüncelerle ortaya çıkan birçok hareket olmuştu. Onlara karşı, "yolumuz işçi sınıfının yoludur" anlayışını 1960 sonrasında ilk ortaya atan ve bu anlayışın kavgasını veren, Yürükoğlu yoldaşımızdı. 1969'da onun başını çektiği Sosyalist Gençlik Örgütü bu anlayış temelinde kurulmuştu. SGÖ sözde TİP'e paraleldi ama TİP'teki yanlış anlayışlarla da kavga içinde, TIP'e rağmen kurulmuştu. Bu kavgalar içinde SGÖ'nün merkez kadroları TKP'ye girdiler ve SGÖ gerçekte TKP paraleline geçmeye başladı. SGÖ 12 Mart'ta kapandı.

Ne ilginçtir, İGD'nin yerleştirdiği doğru anlayışı ilk koyan, savunan ve yerleştiren SGÖ'dür, onun başını çekmiş olan Yürükoğlu yoldaşımızdır. İGD bu anlayışa temel olmuştur. Bundan böyle de gençlik hareketi böyle yapmalıdır.

İGD'ye dönersek, "yolumuz işçi sınıfının yoludur" belgisi çok doğrudur ama içi tam doldurulamamıştır. Bu belgideki anlayışın devrimle, tek yol devrimle bağlanması gerekirdi.

İlerici Yurtsever Gençlik, yurtsever kavramının öne çıkarıldığını, devrimci fikirlerin daha arka planda tutulduğunu ya da yok sayıldığını görüyoruz. Öte yandan işçi sınıfının öncülüğünün devrimde öncülükle olduğu, kurtuluşunun devrimle olabileceği de yer yer söyleniyor. Diyebiliriz ki, TKP'nin III. Programı'ndaki eklektik anlayış daha baştan aynen İGD hareketine de yansımıştır. Devrimci yanlar var ama oportünizm de var.

Örneğin *İlerici Yurtsever Gençlik*'te ulusal demokratik devrim savunulurken bir de bakıyorsun ileri demokratik devrim de savunuluyor. Kapitalizmin farklı gelişmişlik düzeylerine denk gelen iki ayrı devrim anlayışı savunuluyor. İdeoloji eklektik.

Bu tutarsız ideoloji sonucu CHP'yle işbirliğine gidildi. Ben bunu İstanbul'dan çok rahat örnekleyebilirim. Kadıköy, Beşiktaş, Gaziosmanpaşa gibi CHP ilçelerinde gençlik kolları tarafından bu belginin kullanıldığını, hatta "yolumuz işçi sınıfının yoludur" belgisinin kırmızı bezler üzerine yazılıp asıldığını gördük.

Baştan da söylediğim gibi bu doğru bir belgiydi. Ancak anlayışta devrim ayağı eksik bırakıldığından doğru bir şekilde kullanılamadı.

Ne zaman ki devrimci durum iyice yükseldi gençliğin bu duruma uygun olarak örgütlenmesi gereği — can güvenliği komiteleri vb. — önüne dayandı, gerçekten çok pasifist bir tutum izlemeye başladı.

Bunun nedenini partinin tutumuna, bununla bağlı olarak o zamanki yöneticilerin oportünistliğine bağlamak gerek. Yoksa gençliğin aktivitesi yüksekti. Bazı yerlerde kendiliğinden eylemlere de gidiliyordu. Yoldaşlar haklı olarak söylüyorlar. Ankara'da daha militan bir

İGD'nin daha güçlü bir gençlik hareketi yaratma olanağı vardı. Ama tam o bunu yapabilir duruma geliyordu ki parti sağa kaydı ve partiden yayılan oportünizm bunu engelledi.

İGD, gençliğin somut sorunlarından kalkarak devrimci çalışma yürüten bir örgüt olarak düşünülmedi. Gençliğin militanlığı tamamen belirli mevzilerin ya da dar örgüt çıkarlarının korunması anlamında kullanıldı.

İGD hareketi vardı. İstanbul'da da bazı bölgelerde, örneğin Gaziosmanpaşa ve Beşiktaş'ta militan yapılar görebiliyorduk. Ama genel olarak, CHP kuyruğunda ya da ağırlığıyla Maoculara ve diğer devrimci, sosyalist guruplara karşı bir tavır içinde olundu.

Bu, militanlığın içinin boşalmasına yol açtı. İGD'lilerin militanlığı bürokratik bir militanlığa dönüştürüldü. Örneğin bir odanın toplantısı mı olacak, İGD'liler orada hazır olurdu. Bu nedenle İGD'lilere "Gurkalar" adı takılmıştı. Yani İGD,

İşçi ve öğrenci gençliği kaynaştırma fikri doğrudur. İGD böyle bir doğrudan yola çıktı. Ama bunun nasıl, hangi yöntemlerle sağlanacağı konusunda kafa yorulmadı. Doğru bir fikirden yola çıkıldı ama bu fikir yaşama geçirilemedi.

yığın çalışması, gençliğin somut sorunlarından kalkarak devrimci çalışma yürüten bir örgüt olarak düşünülmedi. Gençliğin militanlığı tamamen belli mevzilerin ya da dar örgüt çıkarlarının korunması anlamında kullanıldı.

Dolayısıyla işçi sınıfı içinde işçi gençlikle ilgili çalışmalar boşlandı. Üniversitelerdeki çalışmalarda federal bir yapılanma, anlayışıyla çalışıldı. Hem "ilerici-yurtsever" sözü ağızlarından düşmedi, ama hem de yalnızca dar anlamda kendileri gibi düşünenlerle dernek kurdular. Örneğin Tıp ve Fen fakültelerinde. Oysa üniversitelerde boşluk vardı. Devrimci durumun etkisiyle hızla politize olan gençlik kesimlerini kucaklayabilirlerdi.

UDC ortaya atıldığı zaman da çok ilginç şeyler oldu. Mahallelerde "Demokrasi Komiteleri" kuruyorlardı. Ama bunların içine baktığımızda, İKD, İGD vb. üyeleri tarafından oluşturuluğunu görüyorduk. Cepheye bile böyle çok dar bir anlayışla yaklaştılar.

Ayrışma dönemine de değinmek istiyorum. İGD'nin militan kesiminden, işçi sınıfıyla yakın bağları olan kesimden bizim yanımızda duranlar çok oldu. Memurlaştırılmış, "Gurkalaştırılmış" kesim menşeviklerle hareket etti.

ODTÜ olaylarından sonra bunlar, özellikle liselerde İstiklal Marşı yerine Enternasyonal'in söylenmesine karşı çıktılar. Buna İstanbul'dan örnekler verebilirim. Ulusal değerlere, milli marşa sahip çıkmak lazım dediler. Enternasyonal'i söylemenin yığını kaçıracağını savundular.

Sonuç olarak İGD'nin işçi, öğrenci gençlik arasında ağırlığıyla, sekter ve oportünist, pasifist bir çalışma yürüttüğünü söyleyebiliriz.

Ali Gerçek: İGD'yi değerlendirirken kuşkusuz onu bir bütünün parçası olarak ele alıyoruz. Partiye egemen olan oportünist anlayış İGD'de de kendini oportünist, pasifit gençlik çalışması olarak gösterdi. Böylece bütün enerji, bütün özveri, yapılan işler son çözümlemede burjuvazinin kuyruğuna takılmaya hizmet etmiş oldu.

İGD'nin demokratik yığın örgütü olduğu söyleniyordu ama hiçbir zaman böyle olmadı. Bunun böyle olmadığına, İGD içinde *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini savunmaya başladığımızda biz de yakından tanık olduk. Kitaplarımız, gazetelerimiz yasaklandı, insanlar örgütlerden atıldı. Bu, militan bir havanın olduğunu söylediğimiz yerlerde de, örneğin Ankara'da da, aynı şekilde oldu.

İGD'de, faşistlere karşı kavgayla Maoculara karşı kavganın aynı düzeyde görüldüğü, hatta zaman zaman Maoculara karşı olmanın ön plana çıkarıldığı görüşüne katılıyorum.

Ben önceleri GSB'de çalışıyordum. Sonra lise yıllarıyla birlikte İGD'li, İLD'li oldum.

Kendi yaşadıklarımdan örneklersem, biz okulda faşistlerle hiç kavga etmiyorduk. Maocularla çatışıyorduk. Bu zaman süresinde faşistler güçlendi ve bize saldırmaya başladılar.

Bize hakim olan psikoloji savunma psikolojisiydi. Bize her zaman provokasyona gelmeyin telkini yapılıyordu. Liselerde faşistlerle kavga eden kişilere "goşist" gözüyle bakılıyordu. Faşistlere karşı savaşım vermek gerektiğini söyleyenlere "senin goşist yönlerin var, bu yönlerini düzeltmen gerekir" diye eleştiri yöneltiliyordu.

Lisede devrimci akımlardan arkadaşlar vardı. Onlar devrimin zor yoluyla olacağını söylüyorlar, biz ise, kafamız

İGD'nin bundan böyle de gençlik hareketinin dört elle sarılması, sahip çıkması hiç bırakmaması gereken en önemli yanı, en büyük katkısı "yolumuz işçi sınıfının yoludur" anlayışını temel almasıdır.

pek açık olmamakla birlikte barışçıl yoldan olacağını söylüyorduk. Nitekim İGD'nin baş belgisi "yolumuz işçi sınıfının yoludur" olduğu halde Tariş'te işçilerle birlikte savaşanlar İGD'liler olmadı.

Gene kendi deneyimlerinden bir örnek vereyim. Bizim okulda İGD yönetimi bize boykot kırdırdı, boykot kırıcılığı yaptırdı. Boykotun başını Maocular çekiyordu. Bize okul müdürünün Birlik-Dayanışmacı olduğu, TÖB-DER'in iyi elemanlarından biri olduğu söylendi. Boykotu kırdıktan sonra okul müdürü Maocuların yanı sıra bize de disiplin cezası vereceklerini, onları cezalandırırken bize ceza vermemenin doğru olmayacağını söyledi. Ancak cezanın yıl sonunda kaldırılacağına söz verdi. Bu cezalar hiçbir zaman affedilmedi, uygulandı. Bu nedenle biz belli bir dönem üniversiteye giremedik. Bu bir yana, okullarda öğretmenlerin kişiliğinin, devrimci tutumunun ne olduğuna değil yalnızca Birlik-Dayanışmacı olup olmadığına bakılıyordu. Bu da bizi çok güç durumlarda bırakıyordu.

Liselerde, başlangıçta ileri sürülen istemler iyi istemlerdi. Ancak devrimci durum yükseldikçe geri kalmaya başladı. Örneğin öğrenci birliklerini ele geçirmek konusu. Öğrenci birliklerini aldık ama sonra ne yaptık?

Değinmek istediğim bir başka şey: İGD'de insanlara sorumluluk veriliyordu ama bu sorumluluğu nasıl yerine getireceği hiç öğretilmiyordu. Kadro yetiştirme bilinci yoktu.

Bir de, İGD'ye çeşitli kesimlerden insanlar geliyordu. Ama bu çeşitli insanları bir potada eritecek ortak, devrimci bir örgüt havası İGD'de yoktu. Nitekim öğrenci kesiminden, köylerden ve işçi kesiminden gelenler, sanatla uğraşanlar arasında çeşitli saflaşmalar oluyordu. Yani İGD'ye bir küçük burjuva havası hakimdi. İGD'nin kuşkusuz Türkiye devrimci hareketine katkıları oldu ama işçi sınıfının yoluna yaraşır bir savaşkan gelenek ortaya koymadı.

Hüseyin Demir: Ben de birşeyler söylemek istiyorum. İGD kurulduğu dönemde gençlik içinde önemli bir ihtiyaç vardı. Bu da işçi sınıfıyla gençlik arasında somut bir bağın kurulmasıydı. Bu dönemde, işçi sınıfı yükselttiği eylemlerle toplumun diğer kesimleri için bir çekim merkezi oluşturuyordu. Bu çekim merkezi çevresinde toplanma ihtiyacı gençlik arasında da yayılmaya başlamıştı.

Daha önce kendisi işçi sınıfı partisini oluşturma, kendi içinden yetişecek kadrolarla partiyi kurma düşüncesinde olan gençlik hareketi bile 1973'ten sonra "gençliğin mücadelesi halkın mücadelesinden ayrılmaz" belgisiyle çıkmak gereğini hissetti. İGD bunu bir adım daha ileri götürdü ve işçi sınıfıyla gençlik arasında olması gereken bağı "yolumuz işçi sınıfının yoludur" belgisiyle vurguladı.

Bu belgi, daha önce konuşan yoldaşların da vurguladığı gibi doğru bir belgiydi. Ama işçi sınıfının yolu nedir,

işçi sınıfının yolu nasıl çizilmişti sorusu da ele alınması gereken bir sorudur. İGD'nin bir *gençlik hareketi* olarak bu soruyu baştan tartışmaya getirmesi, yanıtlaması gerekir miydi, gerekmez miydi, bu ayrı bir tartışma konusudur. Ama gerek İGD'li kadroların yetişkinlik düzeyi ve gerek bu hareketi başlatmaya yönelik ilk adımları atanların aslında belli bir süre menşevik siyaset içinde, ama yığın kavgası içinde değil yalnızca siyaset içinde, menşevik siyaset içinde yoğrulmuş kadrolar oldukları dikkate alındığında İGD hareketinin bu soruyu gündeme getirmesi ve yanıtlaması bence mümkün değildi.

İGD hareketini başlatan kadroların yığın savaşı içinde yetişmemiş olmasını — ki bunu tüm yoldaşlar için söylemiyorum — doğurduğu eksiklik İGD'nin daha sonraki gelişiminde etkili bir iz bırakmıştır.

Bu eksiklik İGD yöneticilerini, derneğe toplanacak belli sayıda genci örgütlemekle gençlik örgütlenmesinin sorunlarının çözümlenebileceği noktasında uzunca bir süre yönlendirdi. Uzunca bir süre dernekte toplanacak, toplandığı zaman da şakalaşacak, marş söyleyecek ya da derneğe duvar gazetesi hazırlayacak belli sayıda genci örgütlemek bu kadrolara yeterli göründü.

Ama ne zamanki diğer gençlik hareketleri yığın çalışmasıyla on binlerce genci sokağa dökmeye başladı, İGD içinde işçi sınıfının yolundan yürümek kararlılığında olan insanlar birşeyler yapma gereğini duydular. Bu konuda tartışmalar oldu.

İGD Genel Merkezi'nden sonra kurulan bazı şubelerin, özellikle güneyde bizim yoldaşlarımızın başını çekerek kurduğu şubenin ve daha sonra Beşiktaş bölgesinde kurulan şubenin bu tartışmalarda belli bir etkinliği oldu. Bu tartışmalarda etkinliği olan şubeler arasında Ankara şubesi de vardı.

Bu şubelerin yayılmaya başlaması belli bir basınç yarattı. Bu şubelerde İGD Genel Merkezi'nde hakim olan havanın dışında daha değişik bir hava oluşmaya başladı. Ben bu tartışmaların içinde olan bir kişi olarak bu değişik eğilimin, İGD Genel Merkezi'nin ortamı hissederek, ortamın ihtiyaçlarına cevap vermek üzere baştan yönlendirdiği bir eğilim olmadığını söyleyebilirim. Tam tersine tabanın zorlamasıyla ortaya çıkan bir eğilimdi.

Gençlik çalışmasında, bence en çok kaçılması gereken şey "dernekçi çalışma" olarak adlandırabileceğimiz çalışma tarzıdır. Hele ki, Türkiye gibi, giderek olgunlaşmakta olan bir devrimci durumun yaşandığı bir ülkede bir derneğin kendi salonunda anma toplantıları vb. eylemler düzenlemesi yeterli olmuyordu. Hayat sokakta gidiyordu, okulda sürüyordu, dışarıda sürüyordu. Ve buralarda olmadıktan sonra etkin olunamıyordu.

İGD üyeleri derneğe gittiklerinde başka, örneğin okulda ise bambaşka bir hava içindeydiler. Bu benim çok kişide gözlemlediğim birşeydir. Okulda gerilim içinde olan insanlar derneğe gittikleri anda rahatlıyorlardı. Oysa aynı rahatlığın birimlerde, mücadele alanlarında duyulması gerekirdi. Bence bunun en önemli nedenlerinden biri, gençliğin potansiyeline Türkiye koşullarında yanıt veremeyen dernekçi çalışmaydı.

Söylemek istediğim bir başka şey, İGD Merkezi'nin örgütü sıkı bir denetim altında tutmasına rağmen tabandan gelen baskılara pek fazla dayanamamasıydı. Aslında kendilerinin istediği, *İlerici Yurtsever Gençlik*'in ilk sayılarında da belirtildiği gibi, sosyalistlerin (yani TİP ve TSİP'lilerin), sosyal demokratların ve "gerçek" Atatürkçülerin oluşturduğu bir gençlik örgütlenmesiydi. Daha sonra örneğin "gerçek Atatürkçüler" denmez oldu. Bunun yerini yalnızca "ilerici-yurtsever" kavramı aldı. İlerici-yurtsever kavramının kapsamı da şubeler arasında değişik değişik yorumlanabiliyordu. Merkez bu konuda bir sınırlama getirmiyordu. Getirdiği sınırlama yalnızca Troçkist ve Maocu sınırlamasıydı. Bunlar bile muğlak kalıyordu. Örneğin Türkiye'de tam Troçkist diyebileceğimiz bir hareket pek yoktu. İGD'lilerin Troçkist derken neyi kastettikleri duruma göre değişiyordu.

Tabandan gelen baskılar karşısında geri adım atmalarına bir örnek de Ankara'daki örgütlenme sırasında görüldü. Birimlerde ayrı dernek kurulmasına önce karşı çıktılar, tartışmalar oldu ama daha sonra madem siz böyle yapıyorsunuz, öyle olsun dendi. Ama İstanbul'da ayrı yoldan yüründü. Birimlerde ayrı dernekler kuruldu. Tabii bu başka akımların da ayrı dernek kurmasını getirdi. Her birimde tek derneğin olması İstanbul'da gerçekleşmedi. Ankara'da da yalnızca faşist işgalin bulunduğu okullarda gerçekleşti. Çünkü orada diğer öğrenciler birlikte hareket etmek zorundaydılar.

İGD'nin işçi sınıfıyla bağlanma konusunda yaptıklarına baktığımızda, sendikacılarla iyi ilişkiler temelinde İGD birçok genç işçiyi derneğe üye yapabildi. Ama açıkçası, bu üyelerin İGD çalışmalarına aktif katılımı sınırlı oldu.

İGD 1. Kongre Raporu'nda, İGD'de işçi üyelerin yüzde 40,7, öğrencilerin ise 47,3 oranında olduğu belirtiliyor. Bu sayının biraz abartmalı olduğunu söyleyeceğim. Öğrenci olup da okumak için belli bir yerde çalışan insanlar — ki o zaman Türkiye'de bu yaygındı — işçi olarak gösteriliyor.

Aslında işçi ve öğrenci gençliği kaynaştırma fikri doğrudur. İGD böyle bir doğrudan yola çıktı. Ama bunun nasıl, hangi yöntemlerle sağlanacağı konusunda kafa yorulmadı. Doğru bir fikirden yola çıkıldı ama bu fikir yaşama geçirilemedi. İGD'nin en az çalışan büroları ne yazık ki Köylü Gençlik Bürosu'yla İşçi Gençlik Bürosu olmuştur.

İGD bu çalışmaya Emekçi Gençlik Bürosu'nu kurarak başlamıştı. Ancak bu büro hiçbir şey yapamadan dağıldı. Daha sonra 1977 yılında İşçi Gençlik Bürosu kuruldu. Bu büronun yaptığı eylemlere bakacak olursak şubelere gönderdiği bir bildiri ve yaptığı iki toplantıyı sayabiliriz. Bu toplantılardan birincisi 7 Kasım 1977'de İstanbul'da, ikincisi de 25-26 Şubat 1978'de Ankara'da yapıldı.

Sonuç olarak bakarsak, İstanbul'da İGD'nin işçi gençlik çalışması sendikalar aracılığıyla gelen işçi üyeler dışına çıkamadı. Çok geniş bir çırak kesimi, büyük bir çoğunluğuyla genç olan giyim işçilerinin çoğunluğuna rağmen sonuç bu oldu.

İstanbul'da bir Gib-Der çalışması oldu. İGD'nin oraya yeterince eğilmemesi nedeniyle sonuçsuz kaldı.

Ankara'da büyük maddi sorunlara, her türlü olanaksızlığa rağmen Çırak-Der örgütlenmesi gerçekleştirilebildi. Ve Çırak-Der öyle bir örgüttü ki çırak deyince Çırak-Der akla geliyordu. Çırak-Der deyince de hangi yoldaşların akla geleceği oradaki çıraklar arasında çok iyi biliniyordu. İstanbul'da böyle bir gelenek yaratılamadı.

Köylü gençlikle ilgili olarak Köylü Gençlik Bürosu ise hiçbir şey yapamadı. Benim ilk çalıştığım yer köylü gençlik alanıydı. Askere gidiş törenlerini devrimci eyleme dönüştürülmesi, bu törenlerde emperyalizme karşı belgelerin atılması, vb. hep şubelerin kendilerinin el yordamıyla arayıp bulduğu şeyler oldu.

Bir alanın örgütlenebilmesi için belli asgari kurallara uyabilmek gerekir. Türkiye'de bunların en önemlilerinden biri savaşkanlıktır. İGD'de bu yön ne yazık ki sürekli eksik kaldı. Bunun nedeni, o zamanki TKP yönetiminin güttüğü partinin adına layık olmayan oportünist siyasetin İGD'ye yansımasıydı.

Bu konuda bir-iki örnek vermek istiyorum. Bunlardan biri şöyle. TKP bir zamanlar can güvenliğini sağlama komitelerinin kurulması çağrısı yapmıştı. Aradan zaman geçiyor, Ahmet Muhtar Sökücü İGD'nin 2. kuruluş yıldönümü toplantısında şöyle bir saptama yapıyor: "Bugün ülkemizde yeni bir durum var. (Yeni bir durum var demesi CHP ağırlıklı hükümetin iktidara gelmesi — H.D.) İşçi sınıfımızın ve halkımızın, tüm ilerici demokratik güçlerin gittikçe artan tepkileri sonucunda MC yıkıldı. Şimdi CHP'nin ağırlıkta olduğu yeni bir hükümet işbaşında. Özellikle can güvenliği ve öğrenim özgürlüğünün sağlanacağını söylüyorlar. Bizim hepimizin istediği budur."

İkinci vereceğim örnek *İlerici Yurtsever Gençlik*'in 50. sayısındaki başyazıdan alınmıştır: "İşçi sınıfımız, emekçi halkımız, ilerici demokratik kuruluşlar yeni hükümetin (CHP hükümetinin — H.D.) faşist yuvaları dağıtma doğrultusunda atacağı ileri adımları destekleyeceklerdir, buna inancımız tamdır."

Siyaseti böyle burjuva kuyrukçuluğuna batmış bir hareketin gençliğin devrimci mücadelesinin istemlerine tam yanıt verebilmesi düşünülemezdi.

Salih Bayram: İGD'yi biçimlendiren ana etmenin TKP yönetiminin CHP kuyrukçusu tutumu olduğu çok açıktır. Yoldaşların hepsi konuya değişik açılardan yaklaştılar. Ben bu burjuva kuyrukçusu, pasifist tutumun sınıf savaşımının gerçekleriyle burun buruna olan militanı ne durumlara soktuğuna ilişkin birkaç örnek vermek istiyorum.

Bu örnekler aynı zamanda devrimci durumun yükselmesiyle İGD'nin merkezi yapısını koruyamadığını ve korumadığını da gösteriyor. Hüseyin Demir yoldaşın da belirttiği gibi, merkez birçok durumda nabza göre şerbet vermek zorunda kaldı, verdi. Aslında merkezi yapısını koruması da koruyamaması da kendi oportünizminden kaynaklanıyordu.

Birinci örnek, ODTÜ'de, ünlü 9 aylık boykot döneminde ve sonrasında karşılaştığımız sorunlardır. 9 aylık boykotta kampusta faşistler vardı. ODTÜ'ye işçi olarak alınmışlardı ve okulda yalnızca yurtlarda kalan 200'e yakın öğrenci vardı. Biz de İGD'li gurup ve okuldaki siyasal akımlardan biri olarak bazı koruma görevlerini üstlenmiştik. Yemekhaneye giriş çıkışlarda, okul içinde ve dışında otobüs iniş ve binişlerinde biz de nöbet tutuyorduk. Faşistlerin saldırma olasılığı her zaman vardı. Bu saldırılara silahlı bir şekilde karşı durmak gerekiyordu.

Biz İGD sorumlularına ve İGD Genel Yönetim Kurulu Üyesi olan Ankara sorumlusuna bu durumu defalarca anlattık. Silah taşımamız, İGD Genel Merkezi'nin Türkiye çapında gençlerin silah kullanmaması yolunda kararı vardır diye reddedildi. Ve bütün o dönem boyunca biz yaz sıcağında ceket, palto giyerek ve sanki üzerimizde birşey varmış gibi rol yaparak görevlerimizi yerine getirdik.

Sonra okul açıldı. Bu kez Ankara içinde bir durağın güvenliğini üstlendik. Ve saldırı ihtimalinin kuvvetli olduğu bir noktaydı. Bu durağı da çok uzun bir süre bu şekilde korumak zorunda kaldık.

Ama devrimci durumun iyice yükselmesi ve olayların bastırmasıyla İGD bu kararını değiştirmek zorunda kaldı.

İkinci örnek işçi gençlik çalışmasında karşılaştığım birşey. İşçi gençlik çalışması Ankara'da önce İGD'nin bir bürosu biçiminde, İGD çalışmasının altında örgütlenmek istendi. Bu durumda pek birşey yapabildiğimizi söyleyemem. Yoldaşların söylediği gibi, sendikalardan gelen birkaç genç işçi bize üyeydi, hepsi bu kadar.

Daha sonra işçi gençliği örgütleme çalışmalarına ağırlık verdik. O zaman gördük ki, bir artık İGD'nin dışında bir örgütlenme yapıyoruz. İGD binasına bile gidemiyoruz. Kahvelerde filan toplanıyoruz. Bu çalışma Çırak-Der örgütlenmesine dönüştü. Bu örgütlenme, İGD'nin İşçi Gençlik Bürosu'nu ayakta tutma kararı olmasına rağmen kabul edildi.

Daha sonra 1978'de bir toplantı yapıldı. Çırak-Der'in Genel Merkezi'nden biri ve Ankara Çırak-Der çalışmasını yürütenler toplantıya katıldı. Bu toplantıda bize söylenen şu oldu: "Siz çok fazla eylem yapıyorsunuz." Ki yaptığımız eylemler afiş asma, birkaç legal bildiri dağıtmaydı. Bu tür çalışmaları daha az yapmamız, bunların yerine kamuoyuna şirin gözükmek için, özellikle Çalışma Bakanlığı gibi resmi kurumlarla, diğer derneklerle ilişki kurmayı arttırmamız gerektiği söylendi. Biz, bu tür yöntemlerin doğru olmayacağını söyledik. Ve Ankara'da kavga oraya vardı ki biz söyleneni yapmadık.

Bir de Ankara'da endüstri meslek liseleri sorunu vardı. Önce buralardaki öğrenciler liseli gençlik içinde örgütlenmeye çalışıldı. Bu doğru değildi. Çünkü bu öğrencilerin önemli bölümü zaten sanayilerde, fabrikalarda part-time olarak çalışıyordu. Biz bunları, pratikte işçi gençlik içinde örgütlemeye başladık. Ve kimse de birşey demedi.

Bu tutumlar, ilk bakışta disiplinsizlik gibi gelebilir. Ama değildi. Çünkü İGD merkezinin tutumu hayata tersti.

Buna bir örnek de liselerde yaşandı. Ali yoldaşın anlattığı şeyleri biz de Ankara'da yoğun olarak yaşadık. Birçok lisede yönetimde Birlik-Dayanışmacı öğretmenlerin bulunduğu, bizim ve hocaların başının belaya girmemesi için pasif kalmamız istendi. Ama bu "direktiflere" uymak mümkün değildi. Yapılamadı. Çünkü bunlar o günkü sınıf savaşımının gereklerine taban tabana ters düşüyordu. Bu yüzden de İGD Genel Merkezi bizi goşist, anarşist eğilimli insanların yuvası olarak nitelerdi. Böyle eleştirirlerdi. Biz goşist falan değildik ama onlarda oportünizm, pasifizm vardı.

Hatice Duman: İGD'yle ilgili olarak benim söyleyeceğim şey, bunca sekterliğe rağmen İGD içinde farklı farklı görüşlerin cirit attığıdır. Örneğin bizim Ankara'daki forumlarda vb. yaptığımız konuşmalarda savunduklarımızla *Atılım*'da ya da *İlerici Yurtsever Gençlik*'te yazılanlar arasında bir birlik yoktu. Zaten bu yayınlarda da birçok çelişik görüş birlikte yer alıyordu. Bu farklılıklar yöneticilerimizi ayrışma dönemine kadar fazla rahatsız etmedi. Ankara'nın adı solcuya çıktı, o kadar.

Ankara'nın daha militan bir yapısı vardı diyoruz ama bu militanlığın altı pek dolu değildi. Örneğin 1977 1 Mayıs saldırısına karşı Ankara'da hiçbir şey yapılmadı. Bu gibi örnekler daha çok vardır. Yerel konularda insiyatif kullanıp militan eylem koyabilen Ankara İGD — örneğin Etlik'te faşist işgalin kırılması — ülke bütününü ilgilendiren genel siyasal konularda İGD merkezinin siyasetine uygun davranıyordu. Nitekim İGD Genel Merkezi 1 Mayıs 1977 konusunda geri çekilme, saldırıyı bir anlamda içine sindirme kararı almıştı. Bu İGD'nin devrimci durumun gereklerine ayak uyduramadığını çok açık gösteriyor. Bu durum, Ankara'da çevremizde duran militanlarda içten içe bir çürüme yarattı, zararlı sonuçlar doğurdu.

Ben öğrenci gençlik alanında çalışıyordum ve işçi gençlikle ilgili olarak yaptığım tek şey birkaç kez grev yerine gidip folklor oynamak oldu. Bunun dışında birşey yaptığımızı hatırlamıyorum.

Feride yoldaşın afişleme konusunda söylediklerine bir örnek de ben vermek istiyorum. Nazım Hikmet afişleri hazırlanmıştı, afişleme yapılacaktı. Yaptığımız ön toplantıda bize, "Nazım afişinin şehrin sokaklarını güzelleştireceği", bu nedenle polis gelirse kaçılmayacağı, bu "gerçeğin" polislere anlatılacağı söylendi. Bu da hoş bir örnektir.

Zarar fazladır ama birçok başarımız da oldu. Örneğin "yolumuz işçi sınıfının yoludur" dendi. İçi boş bir şekilde de olsa "yaşasın proletarya enternasyonalizmi" dedik ve sonunda biz ODTÜ'de Enternasyonal'i söyleyerek bunun içini de doldurduk.

(Devam edecek)

(Baştarafı sayfa 18'de)

hakkını gevelerken, sosyal demokratlar 18 yaşa oy hakkı için "cengaverliğe sıvanırken" *Yarın*'ın bu platformu kabullenmesi, herhalde yukarıda yakındığı "güvensizliği" güvene çevirmek için olsa gerek. Onlar 18 yaşa oy hakkına yeşil ışık yakıyorlar diye gençliğin siyasal yaşama katılımı savaşımını bu kanala akıtmaya çağırmak en hafifinden uzlaşmak diye nitelenebilir.

Böyle bir hedef Türkiye için geri bir adımdır. Bu konuda tek ileri adım, tek doğru tutum, seçme yaşının 16'ya, seçilme yaşının 18'e düşürülmesidir.

Yarın, gençliğin sorunlarını sergiliyor, örgütlenmesi gerektiğini savunuyor, siyasal savaşım vermesinden yana, ancak bunun devrim kavgasına bağlanması konusunda sosyal demokrat görüşlere yaklaşan bir yol izliyor.

"Yeni sol" akımların, farklı, "modern" sosyalizm teorilerinin merkezi görünümündeki *Yeni Gündem* ise bir başka tutum içinde. Önce öğrenci dernekleri örgütlenmesinin amaçsızlığı, gereksizliği eleştirisi getirirken şimdi şöyle diyor:

"Dernek bir demokratik kitle örgütüdür. Kurulduğu alanın her türlü sorununa sahip çıkarken, o kesimdeki en geniş insanları bir araya getirmeyi amaçlar. Geçmiş zamanlarda yapılan yanlışların, öğrenci derneklerinin düştüğü hataların yinelenmemesi için demokratik çalışma, siyasal çalışma ayrımının altını çizmek gereklidir. Son çözümlemede içiçe geçen ve biri diğerinin koşutluğunda gerçekleşecek olan bu olguları günümüzde bilinçle ayrı tutmak katılım, kuşku ve tedirginliklerin ortadan kaldırılması için de özellikle önemlidir. Ayrıca bizde ne olduğu henüz daha belirlenmemiş, sınırları çekilmemiş demokratik çalışma tarzının ne düzeyde gerçekleşeceğinin (doğal ki bugüne özgü olarak) elle tutulur bir göstergesi de olacaktır. Bu yapılara siyasal misyon yüklemekten kaçınılmalı, bu türden söylentilerin önüne geçilmelidir." (*Yeni Gündem,* "Derneklerin Tavrı", 1-14 Kasım 1985, sayı 33)

Yeni Gündem açıkça üniversite gençliğinin siyasal savaşım vermesine, öğrenci dernekleri örgütlenmesinin genel sınıf savaşı içinde üzerine düşeni gerçekleştirmesine karşı çıkıyor. Bunu demokratik örgütlerin yalnızca demokratik haklar kavgası vermesi gerektiği(!) anlayışına dayandırıyor.

Ama bir kez demokratik savaşım da siyasal savaşımdır. İkincisi, hele ki Türkiye'de demokratik savaşım devrimci siyasal savaşımla kopmazcasına bağlıdır.

Dolayısıyla üçüncüsü, öğrenci derneklerine siyasal çalışma yapmama öğüdü, onların başarılı bir demokratik savaşım vermelerini de engellemekle eş değerdedir.

Demokratik haklar için savaşımı devrimci siyasetten soyutlamaya ve kendi başına bir amaç olarak koymaya kalkmak çok "demokrasici" bir anlayıştır ama bu demokrasicilik, "sivil toplumla yeşeren, serbest piyasalı bir demokrasicilik" anlayışıdır.

Türkiye'nin yazgısı devrimdir, bunu öznel istekler de, "modern", "alternatif" yaklaşımlar da değiştiremeyecektir. Ve gençlik bu yazgıyı belirlemede üzerine düşen görevi başarıyla yerine getirecektir.

Seniha Duru

Bu bedel değil, burjuvaziye haraçtır.

Bedelli askerliğe hayır

Avrupa'daki genç Türkiyeli işçilerin en önemli sorunlarından biri olan bedelli askerlik sorunu önemini koruyor.

Bedel önce 20 bin DM idi. Avrupa'daki gençler harekete geçince 15 bin oldu. Şimdi 15 bin DM'lik bedele karşı savaşım öne çıkıyor.

Sorunun kaynağı

Birinci kuşak göçmen işçilerin posası çıkmış bir şekilde ülkelerine geri gönderilmeleri, ikinci kuşak genç işçilerin bulundukları ülkelere ucuz işgücü olarak entegrasyonları siyaseti Avrupa ülkelerinin yabancı işçiler konusunda bugün ana siyaseti olmuştur.

Bunun sonucu olarak Avrupa'da çalışan Türkiyeli işçi yığınında büyük çapta bir gençleşme yaşanıyor, gençlerin oranı giderek artıyor. Birçok sorunla karşı karşıya olan bu genç işçilerin önemli somut sorunlarından biri askerlik sorunudur.

Birinci kuşak işçiler Türkiye'de askerliklerini yapmışlar arasından seçilmişlerdi. Oysa ikinci kuşak ya Avrupa'da doğmuş ya da çocukken Avrupa'ya gelmiş işçilerden oluşuyor. Askerlik bunlar için önemli bir sorun olarak ortaya çıkıyor.

Kendi çıkarları Avrupa burjuvazisinin entegrasyon siyasetiyle yer yer çelişen Türkiye burjuvazisi, ikinci kuşak işçileri Türkiye ile bağlı tutsun, böylece hem onların Avrupa'da kalıp döviz göndermeye devam etmelerini sağlasın, hem de askerlik sorunu için onlardan haraç koparsın diye bedelli askerlik yasasını çıkardı.

Selim Güçlü ve Cemile Çakmak yoldaşlar daha önce *İşçinin Sesi*'nde bedelli askerlik konusunda tutumun ne olması gerektiğini belirttiler ve yanlış tutumları eleştirdiler. *(İşçinin Sesi,* sayı 258, 14 Mayıs 1984, s.12-13) Bu yazılanların bazılarını yinelemek pahasına konuya bir daha kısaca değinelim.

Yanlış tutumlar

Çoğu sol parti ya da hareket bedelin indirilmesi hedefini koydu. Menşevik resmiler de 15 Mart 1984 tarihli *Atılım*'da bedelin "5000 DM'ye indirilmesi... için kararlı adımlar atma" hedefini koymuşlardı.

Yukarıda sözü geçen yazıda Selim Güçlü ve Cemile Çakmak yoldaşlar menşeviklere şu soruyu soruyorlardı:

"Neden ille de 'bedel' ödensin ve neden 5 bin DM?"

Resmilerimiz bu soruya, ne bize karşı, ne de kendi kadrolarına karşı hiçbir yanıt getirmediler. Bu 5 bin DM'yi nasıl hesapladılar, nasıl ölçtüler, 10 bin DM ya da 1000 DM değil de neden 5 bin DM? Onlar yanıt getirmediler ama yanıtı kestirmek zor değil.

Menşevikler her zamanki tavırlarıyla oturdular, bakkal mantığıyla "20 bin çoktur, 10 bin dersek işçilere yazık, bin desek hükümete yazık, şunu 5 bin yapalım" deyip çıktılar işin içinden. Bedelin ödenmemesi, kalkması gibi bir önlem onların oportünist mantığıyla kökten çeliştiği için gündemlerine bile gelmedi. Menşevikler hâlâ da aynı yolda "kararlı adımlarla" yürüyorlar!

Bu süre içinde menşeviklerle aynı konumu paylaşan bir ortak daha belirdi. Hamburg'da yayınlanan ve Dev-Yol'dan ayrılan bir gurubun çıkardığı *Genç Arkadaş* adlı dergi (sayı 2 ve 3) hem bedelin 5 bin DM olmasını ve bu sonuca ulaştıran oportünist mantığı savunuyor, hem de doğru tutuma eleştiri yöneltiyor.

Bu dergi "neden 5 bin?" sorusunu çok açık yanıtlıyor. Hangi istemler çevresinde yığınları biraraya getirir etkinlik kazanırız diye sormuşlar ve bu doğrultuda ortak böleni bulup savunmuşlar. İstemin doğruluğu yanlışlığı, haklılığı haksızlığı hiç önemli değil! Önemli olan etkin olmak! Bu Bernstein'ın hareket berekettir anlayışından başka birşey değildir.

Bu yığın kuyrukçusu yaklaşım kısa erimde geniş etkinlik sağlayabilir. Ama uzun erimde konu açığa çıkacak ve genç arkadaşlar da görecekler ki Türkiye'ye bir kuruş bedel ödemek kendilerine büyük bir haksızlıktır. O zaman, bu genç arkadaşlar önderlik eden kişilere dönüp soracaklar: Sizin aklınız neredeydi? Neden bize bunu daha önce söylemediniz? Ve böylece kısa erimde sağlanan etkinlik uzun erimde bitkinliğe dönüşecek! Kısa erimli çıkarları uzun erimli çıkarların önüne koymak olan oportünizm bu nedenle zararlıdır.

Dergiyi çıkaranlar, gerçekte Türkiye'ye bedel ödemenin haksızlık olduğunu bilmiyor da değiller. Bu haksızlığı bir tarafından dengeleme çabasıyla, bu bedelle Türkiye'de işsiz gençlere işyerleri açılmasını da istem olarak öne sürüyorlar. Ama çırpındıkça batıyorlar.

Türkiye'de işsiz gençlere işyeri açılsın ama burjuvazinin milyarlık kârları dururken, neden bunun bedelini Avrupa'daki işçi gençler ödesinler? Bu istem, Türkiye burjuvazisinin Avrupa'daki Türkiyeli işçileri yolma, soyma mantığının "ilerici" ambalajlanmışıdır.

Bu mantıksal benzerlik yüzünden olsa gerek, dergiyi çıkaranlar "Bedelli askerliğe hayır, silahlı eğitime evet" sloganlarına da karşı çıkıyorlar. Yani ille de bedel ödensin diyorlar ve herhalde askerliği de silahlı eğitim değil "vatan hizmeti" olarak görüyorlar!

Genç arkadaşlar, "genç arkadaş" kisvesine bürünen bu ihtiyar düşmana, bu milliyetçi ve oportünist mantığa karşı uyanık olmalıdırlar.

Doğru tutum

Bedel ister 5 bin, ister bin DM olsun, bedeli savunmak bu konuda Türkiye burjuvazisinin sınıf çıkarlarını savunmaktır. Türkiye burjuvazisinin çıkarlarını savunmak ise işçi sınıfının sınıf çıkarlarına terstir.

Sonra bugün hükümet bedeli aldıktan sonra Avrupa'dan gelen işçileri iki ay Burdur'da özel bir kışlada şövenist beyin yıkama kampanyasına tabi tutuyor. Askerlikle, silah kullanmakla ilgili hiçbir şey öğretmiyor.

Oysa burjuvazinin düzenini yıkmak için işçiler silah kullanmayı öğrenmek, askerlik eğitimi almak zorundadırlar. Bu eğitimi ne kadar iyi alırlarsa silahlı ayaklanmaya pratik alanda o kadar iyi hazırlanmış olurlar. Bu açıdan yalnızca bedelin kalkması yetmez. İki aylık şövenist beyin yıkama nutukları da kalkmalı, askerliği öğrenmeye yetecek makul bir süre için askerlik eğitimi verilmeli, silah kullanımı öğretilmelidir.

Bu dediklerimizi madde madde şöyle sıralayabiliriz:

"I. Tüm gençler için, hangi ülkenin ordusunda olursa olsun askere gitmek yararlıdır. Özellikle emperyalizmin militarizmi, tepede halka hiç bulaşmayan bir mekanizma olarak güçlendirdiği koşullarda düşmanın elinden ne denli bilgi alınırsa, devrime o denli hazırlıklı olabiliriz. Bu nedenle, örneğin Alman ordusunda askerlik yapma önerisi gerçekleşirse, Türkiye'de askerlik yapmak *istemeyenler* bundan yararlanmalıdır.

"II. Çeşitli nedenlerden Türkiye'de askerlik yapmak *isteyenler* ise şu temelde savaşım vermelidir:

1. "Bedel hepten kalkmalıdır.

"2. İki ay beyin yıkama oyalaması yerine, yetecek kadar bir süre askerlik eğitimi.

"3. Ayrıcalıklı kışlalarda değil öteki sınıf kardeşlerimizle birlikte askerlik.

"4. Askere gidip dönünce çıkan sorunların çözümü için Avrupa işçi sınıfıyla ortak savaşım. Bunu sağlamak için, asimilasyonda gönüllülüğün işçilerin birliği açısından önemi, işçinin askerlik yapmasının neden yararlı olduğu konusunu Avrupa işçi örgütlerine açıklamak.

"5. Askere gidildiğinde, Türkiye'de ordudaki yaşam koşullarına ve tüm anti-demokratik işleyişlere karşı savaşım.

"6. Bedel karşılığı askerlik yapmama yasasına karşı savaşım. Biz askerlik sanatını öğrenmek için askere gideriz ve bunu da bedelsiz yaparız. Şimdi hem bu sanatı öğrenme olasılığı hepten kalkacak, hem bir de bedel ödeyeceğiz.

"Bu artık bedel değil de haraçtır."

(İşçinin Sesi, sayı 258, 14 Mayıs 1984, s.12-13)

Ali Kemal

Avrupa'daki Türkiyeli gençler, bedelin kaldırılması, silah kullanmayı öğrenmeye yetecek bir süre ve Türkiye'deki sınıf kardeşleriyle birlikte bir askerlik eğitimi istemini yükseltmelidirler.

Bugün Türkiye burjuvazisinin en solcu "gençliksever" ucu bile 18 yaşa seçilme hakkı önerisinden ileri gidemiyor, bu geri istemin bile kararlı savunuculuğunu yapamıyor. TKP - *İşçinin Sesi* ise IV. Program'da şöyle diyor:

16 yaşa seçme hakkı 18 yaşa seçilme hakkı

1985 Gençlik Yılı sona ererken gençlik, bir *bütün* olarak Türkiye burjuvazisinin gençlikten, gençliğin siyasal eyleminden nasıl korktuğunu gösteren tartışmalara tanık oldu. Tartışılan, 18 yaşındaki gençlere seçme hakkının tanınmasıydı.

Tartışma ve suskunluk

Bilindiği gibi, 18 yaşındakilere seçme hakkı "belgi"si, ilk olarak, 12 Eylül öncesinde, Ecevit tarafından ortaya atılmıştı. Ülkede devrimci durum yaşanıyor ve Türkiye gençliği çok büyük bir ağırlığıyla devrimci saflarda yerini almış bulunuyordu. Devrim — karşı-devrim boğuşmasının ateşleri içinde, ülkede anayasal, parlamenter değerler birbiri ardından tuzla buz oluyor, burjuva üst yapı kurumları temellerinden sarsılıyordu. Sınıf savaşımının böyle bir aşamasında, sosyal demokrasinin "18 yaşa seçme hakkı" belgisini yükseltmesi, kuşkusuz, devrim hareketini anayasal, parlamenter hayallerle boğma çabalarının bir parçasıydı. Nitekim menşeviklerimiz, misyonlarına uygun olarak, bu geri ve "amaçlı" istemi hemen kabul ettiler ve "savaşım"larının önemli bir belgisi haline getirdiler.

"18 yaşa oy hakkı" belgisinin ikinci "yükseltilişi", geçtiğimiz yasama yılında gerçekleşti. Cuntanın icazetli partisi HP, hem bu gerçeği örtebilmek, hem de gençlik arasında birikmiş yoğun öfkeyi biraz olsun yumuşatabilmek amacıyla "18 yaşa oy hakkı" istemini yeniden gündeme getirdi. Bir Anayasa değişikliği önergesi hazırlandı ve parlamenterlerin imzasına açıldı. 103 imza toplandı. Ama sonra "nedense" bu konu üzerinde fazla durulmadı ve değişiklik önergesi rafa kaldırıldı.

Seçmen yaşının 18'e düşürülmesi, Gençlik Yılı'nın 10. ayı ortalarında, bu kez Özal tarafından, bir siyasal manevra aracı olarak gündeme getirildi. Anayasa'nın 84. maddesinin "delinmesi"nin tartışıldığı günlerde, meclis içi muhalefet bu konudaki Anayasa değişikliği önergesinin önce ANAP'lılar tarafından imzalanmasını istiyor, Özal ise ısrarla topun muhalefet yarısahasında olduğunu vurguluyordu. Özal'ın bu konudaki ısrarının ana nedeni ANAP içindeki arap saçına dönmüş güçler dengesiydi.

84. maddenin delinmesi için ilk adımın kimin tarafından atılacağı konusunda tartışmalar sürerken Özal, damdan düşer gibi, seçmen yaşının 18'e düşürülmesini SHP ve MDP kabul ederse biz de ederiz dedi ve sanki büyük bir sırrı ifşa ediyormuş gibi ekledi: "18 yaşındaki gençlerimiz *rey verecek* olgunluktadır." (*Cumhuriyet*, 20 Kasım 1985) (abç)

Özal'ın bu sözleri üzerine SHP'liler 18 yaşa oy hakkıyla ilgili Anayasa değişikliği önergesini tozlu raflardan indirdiler ve yeniden imzaya açtılar. Aslında önergeye karşı olan ama Anayasa'nın delinmesi konusunda kimseden eksik kalmadıklarını ıspat etmek isteyen birçok parlamenter, ilk anın heyecanıyla, önergeyi imzaladılar. İmza sayısı 118'e çıktı. Ancak eskiden önergeye imza koymuş iki parlamenterin ölmüş olduğu anlaşıldı ve gerçek imza sayısının 116 olduğu açıklandı. Bu arada sular biraz daha duruldu ve "çatlak" sesler çıkmaya başladı.

Cindoruk, Özal'ın 18 yaşa oy hakkını milleti oyalamak amacıyla gündeme getirdiğini söyledi ve DYP'nin seçmen yaşının 18'e düşürülmesine karşı olduğunu açıkladı. "O zaman siyaseti liseye sokmuş oluruz" dedi. (*Cumhuriyet*, 22 Kasım 1985)

Genel başkanları Söylemezoğlu'nun teklife evet diyeceklerini resmen açıklamış ve önergeyi imzalamış olmasına rağmen MDP'liler önergeyi imzalamayı reddettiler, "gençlerin siyasete karışmasına karşı olduklarını" açıkladılar. Nitekim konu, o günlerde yapılan MDP meclis gurubu toplantısına gündem maddesi olarak bile getirilmedi. Gazeteler gurubun çoğunluğunun 18 yaşa oy hakkına karşı olduğunu yazdılar.

Bu arada önergeyi imzalamış olan bazı eski HP'li parlamenterler imzalarını geri çekmek istediler. İmza toplama işini yürüten SHP'li Canver'le aralarında sert tartışmalar geçti. (*Cumhuriyet*, 22 Kasım 1985)

Bazı ANAP'lılar ise, önergeyi imzalamamak için hoş gerekçeler buldular. Önergede, "19 yaştan *gün* almış olma" koşulu yer alırsa imzalayacaklarını açıkladılar. (*Milliyet*, 27 Kasım 1985)

Bu konuda basına yansıyan son haber, ANAP Meclis Gurubu'nda yapılan ilginç bir konuşma oldu. ANAP milletvekili Nevzat Bıyıklı, 18 yaşa oy hakkına karşı olduğunu açıkladı ve şöyle dedi: "Gençlere bugüne kadar ne verdik ki. Bize onlardan oy gelmez." (*Cumhuriyet*, 27 Kasım 1985)

Bu haberden sonra, 18 yaşa oy hakkı konusu sessizce gündemden kalktı ve kimse bu konuda ağzını açmaz oldu.

18 yaş bile geç

Gençliğin siyasal olgunluk düzeyi bugün eskiye oranla dünya çapında yükselmiştir. Eğitimin, iletişim araçlarının vb. ilerlemesi, gençliğin siyasal olgunluğunu hızla arttırmakta, gençlerin daha erken yaşlarda siyasal yaşama katılabilmelerinin sağlanması, tüm toplumların önüne *nesnel* bir gereklilik olarak gelmektedir.

Türkiye gibi orta kuşak ülkelerde yaşanan yüksek sınıf savaşları, tüm dünya çapında görülen bu nesnel gerekliliği kamçılamaktadır. 1960'lara kadar Türkiye'de bir gencin olgunluğu "askerliğini yapmış olmak"la ölçülürdü. 1960'larla birlikte Türkiye toplumunda oluşan koşullar gençliğin siyasal olgunluk düzeyini hızla yükseltti. Gençlik kendini boylu boyunca sınıf savaşımı içinde buldu. Gençliğin siyasal eylemi üniversite kapılarından liselere, orta okullara, meslek okulu öğrencilerine, minicik çıraklara doğru inmeye başladı. Devrimci durumun yüksek yıllarında bırakalım gençleri bir yana, çocuklar, ilkokul öğrencileri devrim kavgasına katıldı. Kurşunlanan, asılan, gözaltına alınan, hapsedilen, işkence edilen "18 yaşın altındaki devrimcilerin" sayısı bir-iki değil binlercedir. Bir de kalkmış utanmadan "18 yaşındaki gençlerimiz oy verecek olgunluktadır" diyorlar.

Bugün "18 yaşa seçme hakkı" istemi kuşkusuz hem bugünkü gerici Anayasa'da, hem de Türkiye'nin bugüne kadar tanıdığı tüm anayasalarda tanınan seçmen yaşına *oranla* "ileri" bir istemdir. Ancak bugün Türkiye gençliğinin ulaştığı siyasal olgunluk düzeyi düşünüldüğünde çok *geri* bir istemdir.

Burjuvazi, Türkiye gençliğinin siyasal olgunluğunun çok daha küçük yaşlardan başladığını 18 yaşın altındaki binlerce devrimci gence uyguladığı baskı ve cezalarla *nesnel* olarak kabul etmiş durumdadır. Bir insanın, bir alanda "cezai ehliyetinin" olması o alanda haklarının da bulunması anlamına gelir. Bu, burjuva anlamda bile, bir hukuk kuralıdır. Bizim burjuvalarımız ise kendi hukuk anlayışlarına bile ters düşecek bir sıkışmışlık içindedirler.

Bugün Türkiye'de burjuvazinin en sol, en "gençliksever"(!) ucu bile "18 yaş" sınırından aşağı inememekte, onu da yalnızca "seçme" hakkıyla sınırlamakta, üstelik bu geri istemin bile kararlı, ardıcıl savunuculuğunu yapamamaktadır. Çünkü onların, bugünkü koşullar altında, Türkiye gençliğine dağıtabilecek "kırıntıları" yoktur. "18 yaşa seçme hakkı" gibi geri bir istemi bile bugün öne sürebiliyorlarsa, bu gençlik arasında rejime karşı yoğun bir öfke biriktiğinin farkında olduklarındandır. Yarın gençlik devrimci eylemleri yükseltmeye başlarsa, "18 yaşa oy hakkı" yasalaşabilir de. O zaman da bu yoldan gençliğin devrimci atılımını dizginlemeye çalışmış olurlar. Yoksa, bir bütün olarak Türkiye burjuvazisinin, ANAP milletvekili Bıyıklı'nın pek veciz bir şekilde dile getirdiği gibi, gençliğe ne verebileceği, ne de ondan alabileceği birşey vardır.

Partimizin 5(1). Kongresi'nde kabul edilen IV. Program'da "seçme yaşının 16'ya, seçilme yaşının 18'e indirilmesi" (s.52) gerektiği belirtiliyor. Programımız, Türkiye gençliğinin bugün ulaşmış olduğu siyasal olgunluk düzeyini dikkate alarak — ki bunu yaşla ifade edebilmenin nesnel güçlükleri vardır — seçme ve seçilme yaşının düşürülmesi gerekliliğinden yola çıkıyor. Yarın öyle bir dünya olabilir ki, gerek eğitim, gerek yığınsal haberleşme olanaklarının vb. vardığı düzey gençlerin çok daha küçük yaşlarda siyasal olgunluğa kavuşmalarına yol açabilir. Öyle bir dünyada seçme ve seçilme yaşının daha da düşürülmesi gerekir.

Komünistlerin seçme ve seçilme yaşı konusundaki tutumlarını bu ölçüt, yalnızca bu ölçüt belirler. Çünkü komünistlerin ne gençlikten alabileceklerinin, ne de gençliğe verebileceklerinin sınırı vardır. Gençlik halkın geleceğidir, gelecek ise komünizmindir.

Güzide Akalan

